

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo urednistvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Resnica.

Jaz od svoje strani iščem le resnico in v kolikor sem jo zmožen razumeti, sem tudi pripravljen sprejeti jo, naj jo najdem pri sovercih ali ino-
vercih. Locke.

Resnico zaradi resnice ljubiti je prvo vprašanje človeške popolnosti na tem svetu in središče vseh drugih čednosti. Locke.

Ako se smem s čim bahati, je to, da vedno resnico ljubim in jo iščem, brez ozira na to, ali je to drugim ljubo ali ne. Locke.

Resnico kličem, resnice hočem in če bi zaradi tega, ker ji sledim padlo samo nebo name in me zdrobilo — ne morem drugače. Nikake laži. Carlyl.

Naš veliki cilj je, ne spoznati to, kar je daleč od nas, ampak delati to, kar leži pred nami, posvetiti svoje moči sedanjosti, da jo dvignemo nad omejeno stališče bednega mehničnega svetovnega nazora. Carlyl.

Bog daje vsakemu duhu, da voli med resnico in mirom. Voli si kar hočeš — oboje ne moreš imeti. Med tema dvema skrajnima mejnima se giblje človek sem in tja, kakor nihalo. Kdor hoče živeti komedno, vzame prvo najboljšo verc ali filozofijo, ki mu pride v roke, doseže svoj mir, zadovoljnost in blaženo življenje, a resnici je zaprl duri. Ta, ki više ceni resnico, ostaja daleč od varnega pristanišča, na viharjem morju. Kdor išče resnico, mora prepotovati zemlje krogi, da bi našel človeka, ki bi mu mogel povedati, kaj je resnica. R. W. Emerson.

Lahko bi napisal: še nešteto drugih citatov in izrekov slavnih mož, davnih in sedanjih časov. Toda bodi dovolj. Resnica pravijo je nebeška hčerka in trudna je pot onih, ki hodijo do nje. Kajti tako je z nami, da se nam pokaže resnica zdaj tu zdaj tam in izgine nam v trenutku, ko pridemo do nje.

»Kaj je resnica?»

Težek je odgovor. Pravimo, da je resnica le ena — in vendar se vsakemu zdi, da ima svojo resnico. V tem leži veliko vprašanje življenja in sveta.

Pojavili so se na svetu ljudje, preroki, učenci, filozofi, misleci — in so prinesli novih misli. Glejte resnice. Ljudje jim niso takoj verjeli — čez čas se je izkazalo, da so imeli prav. Vsak mislec je dobil svojih pripadnikov, ki so verovali na resnico ne njegovih, sedaj in če je tak učenik ali prerok, ali pridigar prišel v pravi čas, so stopili ljudje, žejni resnice, za njim in tako so nastale verske družbe, nastala je tudi cerkev. Tekom let je cerkev postavila nove nauke in jih je zapovedala verovati. Verniki so verovali, ker so verjeli, da je vse resnica, kar uči cerkev. Toda v vseh časih so se našli ljudje, misleci, modrijani, ki niso vsega verjeli — ampak so se spustili na pot in so šli iskat resnice. Iskaleci resnice niso bili mali duhovi, kajti mali ljudje se zadovoljujejo z resnico, ki jo prejmejo od drugih. Iskaleci resnice so bili največji duhovi človeštva, pustili so zastarele nazore in ceremonije in so iskali odgovor na velika vprašanja.

LISTEK.

Anton Aškerc.

HIMNA SOLNCU.

(Iz Zlatoroga.)

O, solnce, solnce sveto, čudovito!
Svetilo večno, krasno, ponosito,
spet vzhajaš veličastno pred menoj!
Moleč te v prah poklekam pred teboj!
Pozdravljam te, veliki dnevni bog!
Kako leskeče zlata se ti krona!
Z visokega nadzemskega trona
Oziraš zmagoslavno se okrog
kot gospodar nebeški vsemogoči!
Boječa skriva pred teboj se noč...

Hej, kakšna to triumfalna pot
okrog sveta! Kaj vidiš vse povsod!
Peneče oceane gledaš sinje,
peščene in razbeljene pustinje,
ravnine vidiš pod seboj široke
in čez planine voziš se visoke...
Telesa gledaš se objemajoča,
rudeča ustna se poljubujoča,
strasti zreš plamen v blaženih očeh,
ljubezni zmagovite sladki smeh,
veselja slišiš ukanje in spev,
pa godb pogrebnih žalostni odmev...
In meče gole gledaš se iskreče
in borce hrabre padle, krvaveče,
nesrečnih sužnjev dolge temne roje,
ki težko vlačijo verige svoje,
po trbilih pa jim vžigajo ostri bič.
Glej, na osveto stiskajo pesti.

Devetnajsto stoletje je bilo bogato velikih duhov, ki so hoteli modernemu človeštvu pokazati resnico sveta. Stari svet se je sesul, sama po sebi je padla zastarela stavba, evropske religije so izgubljale zaupanje med narodi, ki so se probudili iz narodnega spanja. Z novimi narodnimi kulturami je nastala silna verska kriza. Vede so se povzdignile in razširile — marsikaj je veda pokazala drugače — nego je učila vera. Ne enkrat se je morala vera umakniti in priznati, da so bili njeni nauki napačni. Razvoj šole, razširjenje knjig in časopisja, vse to je uplivalo, da so evropski narodi bolj in bolj iskali resnice — izven cerkve. To ni bil boj proti Bogu, bil je boj za resnico.

In našli so se veliki misleci in umetniki, ki so pokazali ta boj v svojih delih: n. pr. Ibsen, Tolstoj i. dr. In tudi na naši slovenski zemlji se je rodil »iskalec resnice« — Anton Aškerc. Kar pomeni v onih literaturah Ibsen, Tolstoj — to pomeni pri nas Aškerc. Razlika je v tem, da so dajali vsak svojim delom različno obliko. — Ibsen je bil dramatik, Tolstoj romanopisec — in razlika je v tem, da je vsak drugod iskal resnice. Ibsen ni dal odločnega odgovora, Tolstoj se je vrnil k kristianstvu — Aškerc je resnice iskal v naravi — in je postal glasnik panteizma.

Ako pregledamo 15 njegovih del, vidimo pred seboj lep vrt pisan in pester. Aškerc je bil rojen skeptik — ni bil zadovoljen niti s tem niti z onim. Ko je začutil, da v katoličanstvu ni resnice — jo je šel iskat v budizem — in od tam se je vrnil k naravni filozofiji. Aškerc je imel tem težje stališče, ker je bil sin malega naroda, v katerem ni bilo onega velikega kulturnega boja, ki se je bojeval drugod. Stal je skoraj osamljen in zato marsikdaj nerazumljen.

Danes pokopuje slovenski narod svojega največjega »iskalca resnice« — moža, ki je stopil na trdo pot in je jasno povedal to, kar je spoznal za pravo.

Prevarje je mnogo na svetu in naš delež je, da se varamo. Mnogokrat je prevara podobna resnici — pogosto je laž lepša od resnice. Ali moremo zato obsojati človeka, ako je stopil na svoja pota in je hotel resnico za vsako ceno. Ali ni Bog sam hotel, da človek s silo svoje misli premeri njegovo stvarstvo. Milijon in milijoni žive na zemlji, stotero ver imajo, vsak trdi, da je v njegovi veri resnica — kdo more obsojiti misleca, ki je iskal resnico povsod. Ali nismo vsi sinovi enega očeta?

Kako ozkosrčnost nas mora omejevati, ako ne znamo ceniti notranjih bojev, bolestin in »tudov iskalca resnice! Ali ni to znamenje zakajenih src. S kako krepko roko je nam Aškerc odprl čarobni orientalski svet, ki je domovina religij. Kako odločno je odgrnil zavese z naravnih čudes in nam pokazal resnico prirode.

Kor se zadovolji z resnico v veri — svobodno mu — toda priznati je treba, da vsem to ni mogoče — zato jim je treba pustiti svobodo — da svobodno iščejo resnico.

Današnja moderna doba, tako polna kriz in dvomov — ima več iskalcev resnice, nego jih je imela kdaj kakor doba. To je resnica, ki se ne da tajiti. Zlorabljanje vere — provzroča to, da ljudje iščejo resnice drugod.

Aškerc je v naši literaturi in v moderni literaturi sploh poseben pojav; ravno njegovo iskanje resnice ga je povzdignilo visoko nad naše notranje razmere. Zato je bil popolnoma osamljen — kajti pri nas je malo ljudi, ki bi iskali resnico, ki bi jo ljubili — in govorili. Še manj je onih, ki bi hoteli trpeti za njo.

preklinjajo in škripljejo z zobmi...
Ne smilijo se, solnce, tebi nič?
Za vozom tvojim zlatim, se bleščečim
ozirajo s pogledom koprnečim se, kdaj zasveti
jim svobode žar,
kdaj nađe jim izpolniš solnčni car...
In dan na dan skoz veke, dan na dan
to ista pot je tvoja velikan!...

In više, više plavaš nad obzorje
in svete laži neizmerno morje
razliva se iz tebe plameneč
na vse strani po svetu se bleščeč...
Čuj, od veselja uka vsa narava
in vriska ti sto tisočglasno »slava!«
O solnce, ti skrivnosti čarovnik,
ti njen spasilni si in njen vodnik!
In kjer dotakne zemlje tvoj se žar,
na dan prikaže se krasote čar.
In barv cvetličnih pestra simfonija
in blek in lesk rumenega zlata,
človeškega obličja poezija
in moč duha in pa krepost srca —
vse, solnce, je iz tebe priklopelo,
vse, kar živi in diha, tvoje delo!
Vse skrite nate čakajo kali
da ogenj tvoj vzbudi jih, oplodi.
In kamor sega tvoja moč vsesilna,
Po volji tvoji giblje se vseмир,
življenja si vesoljnega pravir...
Ti luč prižiš po sveta daljavah
in misli netiš po človeških glavah.

Oplojaš z žarki svojimi duhove,
ideje ti v človeštvu vzbujáš nove.
Po žilah goniš in razgrevaš kri,
in ti usodo vodiš vseh ljudi...
Po svetu razpošiljaš luč iz sebe,

POLITIŠKA KRONIKA.

ATENTAT NA PARLAMENT.

Nasilja na Ogrskem, ki so iznenadila ves civilizirani svet, so obodril in zdramili tudi avstrijsko vlado.

Včeraj se je vršila konferenca vseh klubovih načelnikov ter zborničnega predsednika kakor tudi vseh ministrov, v kateri je začasní voditelj vlade baron Heinold predložil parlamentu zahteve vlade. Te zahteve so take, da stavi z njimi vlada parlamentu nož na vrat, ker obenem, ko je staval minister Heinold te zahteve, se je iz vladnih krogov razširila vest, da vlada vztraja odločno na svojih zahtevah, da raje napodi parlament na počitnice in odredi to, kar je potrebno potem absolutistične odredbe temeljem protustavnega § 14. — V ti zahtevi se ravno vidi in se pozna negotovost naše ustave, ki pride h koncu konca do § 14, ko postane pomen ustave in parlamentarizma iluzoričen, ko nastopi vlada neodgovornega absolutizma. Vlada potrebuje za brambno reformo kvalificirane večine, a te v sedanjih razmerah ne dobi, ali vse to ji ne dela skrbi, ker ima za hrbtom vedno pripravljeno pest s katero udari v lice ustavi in parlamentu, ogrska vlada nima v rokah tega orožja, ker ogrski narod je toliko politiško prebujen, da bi ne dal vladi v roke tako nevarnega orožja kakor je zloglasen avstr. § 14, zato pa na ogrskem vlada uporablja skrajno surovo nasilje in policijske sabilje, avstrijski vladi pa tega ni treba, ker lahko in z mirno vestjo odgodi parlament in dela potem po svoje.

Zakaj imamo potem sploh parlament, zakaj ustavo, ako se lahko odpomore temu z navadnim cesarskim pismom. Vlada že kar naprej pravi: ako vidimo, da ne bo šlo po naši želji, podamo demisijo in vemo, da te cesar ne sprejme, potem lahko napodimo parlament domov in delamo po svoje! Avstrijski parlament pa prenaša vse to mirno, policajev seveda za zdaj še ni v zbornico, ali ako bi vlada ne imela svojega § 14., potem bi se prav nič ne plašila, da bi ne uporabila Tiszevega recepta! — Do jutri zahteva vlada odgovora na svoje zahteve. Ako ne, potem bo delala tako, kakor napoveduje že naprej. Tako postane zakon, ustava in parlamentarizem brezpomenben, dasi ne pridemo v zbornico policaji in razženo poslanec!

Ogrska taktika se je začela torej uporabljati tudi v Avstriji, za danes še v milejši obliki, a v istem smislu in z istim ciljem! Vsa sramota pa pade na parlament, ki trpi kaj takega.

Nezaupnico grofu Tiszi je izrekla županjska skupščina budimpeštanske velike županije. Tudi po vsi južni Ogrski so se vršile impozantne protestne skupščine proti vladi. V Debrečinu je delavstvo proglasilo generalni štrajk in izdalo na vse ogrsko delavstvo proglas, da naj se pridruži temu sklepu vse ogrsko delavstvo. Do večjih nemirov doslej še ni prišlo, a vendar se oblasti pripravljajo na vse skrajne slučaje.

Novi podlistek „Dneva“:

ZGODBA NAPOLEONSKGA HUZARJA.

Sto let nas loči od dobe, ko so gospodarili Francozi v naših krajih, od slavnih dni ilirskega kraljestva. Marsikaj se je izpremenilo v tem času, ilirska zvezda je zatnila, umeknila

a kdo prižgal je, večno solnce, tebe?

In če nekoč ugasne ogenj tvoj
in če utrne se ti beli sol,
življenja nov razplamenj se žar!
Jaz vidim le neskončni kolobar...
Začetka ni, pa tudi konca ni.
Vse okrog svoje se vrti osi.
In mimo mene dere burna reka —
izvira kje in se li kam izteka?
Iz večnosti vali se v večnost tok,
kjer vzroku si podaje roko vzrok,
kjer spajata se večno moč in snov,
ustvarjajoč vsak hip nebroj svetov...
Iz solnc se solnca nova krešejo,
po tirih nepremičnih plešejo,
zahajajo, iznova vzhajajo,
izginjajo in zopet vstajajo...

Ti solnce si svetlobe svete sin,
a demon jaz sem črni sin temin.
Jaz mrak sem temen — ti si svetli dan.
Umikati se moram ti, titan!
Ne, sloge ni med dnevom in nočjo,
premijra ni med lučjo in temo.
Nikoli ne sprijazni naju čas.
Kar ti ustvarjaš, to sovražim jaz.
Če tudi sem upornik tvoj zaklet,
dokler se sukaj bo ta vidni svet,
čeprav med nama ne prestane boj
in jaz nasprotnik ljut ostanem tvoj.
Spoštujem moč neprimagljivo tvojo,
priznavam tvojo nad seboj oblast.
Glej, pred teboj priklanjam glavo svojo.
O sveto solnce, slava ti in čast!
Popenjaj se v višave sinje, dvigaj!
Svetovje razsvetluj, življenje vžigaj!
Bodočnost tvoja je, o svetli dan!
Hosana ti goreči velikan!...

KRIŠNA.

In više, više v zrak neso
Nevidne ga peroti...
Glej, rajsko mesto, Dvárakam
Blešči se že naproti.

To bog je Višnu! Tisoč let
Potoval je po sveti;
Kot človek Krišna živel sám,
Učil ljudi živeti.

Domá... Družina vseli bogov
Vsprejemlje Krišna v raji.
Vsprejemlje Sudra, car nebes
V čarobnem ga sijali.

Obsipajo ga z vprašanji
Bogovi vsi nebeški:
»Kako si, Krišna živel tam
Na zemlji po človeški?«

»Nesmrtniki presrečni vi,
Lehko vam bogovati!
Visoko je nad svetom vam
Lehko gospodovati!

»Kaj veste vi, kaj to je — kri,
Sok živi, rdeči, vroči!
Kako človeka greje ta
Po žilah mu poljoči.

»Ne čutite, kaj to je — strast,
Kaj hrepenenje, želje;
Ne stiska žalost vam srca,
Ne dvije ga veselje.

»Ne veste, kaj ljubezen je
In kaj življenja cvet je;
Ne veste, kaj življenja raj,
Kaj njega slast in med je.

moža, ki je bil 9. sept. 1907 podpredsednik shoda »Svobodne Misli« in je ostal do konca pri svojem prepričanju. Naj klerikalci pišejo tako ali tako o njegovih trenutkih, mi smo mnenja, da je Aškerc ostal kar je bil in da je proti vsem njegovim nazorom, ako se mu zdaj klerikalci približujejo. Tudi večna Resnica, ki je bila njegov cilj in njegov sodnik bo lahko ostala brez hinavščine. Čemu laži? In čemu nedoslednost? Izvajajte dosledno svoj bojkot! Mislimo, da je pošteno — in bodočnost bo to pokazala, da se tudi ob takih trenutkih postopa po resnici in brez hinavstva. Kdor pozna Aškercove nazore. Ti nazori niso bili le za parado na papirju — ta ve, kaj je bila njegova želja.

Aškercova smrt je bila za našo naprednost nekaj preskuševalni namen. Vse se je hotelo narediti tako za silo — eni so rekli, da po zakonu — drugi so smatrali za nepotrebno, da bi se preveč potrudili. Naj popišemo, kakšen pogreb je imel čiški pesnik Svatopluk Cech, ki ne pomeni za češko literaturo več, nego za našo Aškerc. Truplo češkega pesnika je bilo takoj balzamirano in je bilo izpostavljeno v velikem vestibulu deželnega muzeja. Častno stražo so držali sokoli in akademiki. Okoli in okoli so bili venci z napisi njegovih del. Pesnik je ležal tri dni. Cel dan se je trlo naroda, ki je prihajal od vseh strani v mesto. Pri pogrebu je bila taka gneča, da so imeli v muzej dostop le oni, ki so imeli vstopnice. Predno so vzdignili krsto so govorili trije govorniki, med njimi graški župan in pesnik Vrchlicky. Pogreba so se udeležile vse šole, vsa društva in vse sokolstvo. Dve uri se je pomikal sprevod, ki je bil tako dolg, da so bili zadnji še pred muzejem, ko so bile prve vrste že na pokopališču. Vse trgovine, koder je šel sprevod, so bile zaprte. Po ulicah se gorele lampe s hiš so plapolale žalne zastave. Med množico se je delila posebna brošura, v kateri je bil življenjepis in nekaj glavnih pesmi (in Sv. Cecha dela so bila splošno znana). Pogreb se je vršil na mestne stroške. Tujec, ki je to videl, je čutil, da ta narod zna ceniti svoje može in da jih pokopava kakor se spodobi. Razume se, da so vsi listi izšli črno obrobljeni in da so tri dni pisali občirno o pesniku. Tako pokopujejo svoje pesnike Čehi in pri nas je šele treba opozarjati na to, ko pokopujemo pesnika, ki je nesel naše ime po vsej Evropi. Ali res nimamo nič samozvesti in ponosa?

Aškercova poslednja dneva. V sredo pred praznikom je bil Aškerc v svojem uradu na magistratu ter je bil še prav živahen in izredno zgovoren. Ob 12. je šel obedovat, a se je kmalu vrnil ter še ostal nenavadno dolgo v svoji pisarni. Navadno je odšel vselej že pred 2. uro, v sredo pa se mu ni dalo oditi, kakor bi bil slutil, da se ne vrne več. Zvečer pa se menda ni več čutil docela zdravega, ker je hodil po ulicah zelo prepade in izgubljen zamišljen. Neka slovenska gospa s svojimi hčerkami ga je srečala blizu munskega samostana. Dasi je s to familio prijateljsko občeval, ni v sredo zvečer gospe nič pozdravil, dasi jo je gledal. Zdelo se je gospe, da je ne spozna, dasi je bil t. j. t. j. torej popolnoma svetlo. Gospa je torej pozdravila, in Aškerc je odzdravil, toda tako raztreseno in brezbrizno, da se je gospa čudila. Jasno je, da je bil Aškerc duševno docela utrujen in ubit. V četrtek na praznik dopoldne je prišel Aškerc za hip še na magistrat in sicer k ječarju pogledat, ali je došlo zanj kakšno pismo. Odprl je vrata, pogledal na mizo in brez besed odšel. Kje je bil opoldne in popoldne, ne vemo. Zvečer okoli 7. ga je menda na njegovem stanovanju zadela krp, ko je stal ob oknu. Obležal je na tleh do petka jutraj do 7. Potem je bil prepeljan v deželno bolnišnico v posebni oddelek II. razreda. Bil je pri zavesti, a govoril je težko, ker je mogel gibati le s polovico ustnice. Ko je prišel pop. k njemu mag. svetnik dr. Zarnik, se mu je za poset še zahvalil ter dejal: »Apoplexia!« Ko ga je posetil pozneje bivši župan Hribar, pa je ležal že v nezavesti. Zanimivo je, da si je Aškerc baš v poslednjih mesecih svoje stanovanje na Bleiweisovi cesti št. 9. prav lepo opremil ter si kupil krasne preproge. Kupil si je tudi dragoceno zlato uro, saj je nosil dotlej najskromnejšo uro iz srebra. Aškercovo stanovanje se je o njegovi smrti zapечатilo ter je oskrbnik zapuščine notar dr. Schmidinger. Aškercova privatna knjižnica je bogata ter hrani ne le več dragocenih modernih knjig, ne-

go tudi nekaj zelo starih de slovenskih in hrvaških protestantov. Tudi Aškercova literarna zap. je zelo zanimiva. Njegova korespondenca pa je za literarno zgodovino velikega pomena. Aškerc je imel več originalnih slik, med njimi Ivana Groharja portre »Primož Trubar«, ki si ga je Aškerc specialno naročil. Zeleti je, da bi se Aškercovo imetje ne raztrosilo na vse štiri vetrovne strani ter da bi se poskrbelo, da se literarne in umetniško dragocene stvari zbero in ohranijo! Aškerc je bil zadnje čase vobče bolj otožen, dasi se je znal premagovati ter se je za hip celo šalil. Neki slovenski gospel je dejal še minuli teden Puškinov stih: »Kak grusto in pusto, a nikomu ruky podat!« Čutil se je torej sila osamljenega in gotovo je tudi to čustvo njegov konec le pospešilo.

Anton Aškerc. — Z ozirom na notico v »Slov. Narodu« št. 131, z dne 11. t. m., ki trdi, da je Aškerc umrl takorekoč na svoj rojstni dan, popraviljam resnici na ljubo, da pokojni pesnik ni zagledal luči sveta dne 9. junija, nego 9. januarja 1856 in da je godoval dne 17. zadnje imenovanega meseca in praznik sv. Antona »prešihka«. Da mrtvega Aškerc vsled balzamiranja dopoldneva niso mogli položiti na mrtvaški oder, je sicer mogoče. V tem slučaju je pa zahtevala dolžna pieteta do orehovečnega pesnika, da se zabrani občinstvu, ki ga je hodilo kropit, vstop v mrtvašnico. Če se pa že tega ni smatralo za potrebno, je bila dolžnost slavne bolniške uprave ukreniti, da se je mrtveca obleklo, ne samo v zamazano srajco, nego tudi še vsaj v spodnje hlače in pokrilo ga s »pošteno«, ne pa z raztrgano ruho, ki je kazala poleg zaplat polno luknj. Ogorčenje kropečega publika je bilo popolnoma umestno. Kar ni za ljudsko dušo, naj se skuša prikriti! Pieteta je pieteta! Kritika, recimo milo, te netaknosti, je bila povsem opravičena. Juri Čelensnik.

Anton Aškerc in Simon Gregorčič. Danes bo v izložbi knjižarne Schwenner v Prešernovi ulici razstavljena slika, ki predstavlja pesnika-duhovnika Simona Gregorčiča in Antona Aškerc. »Slovenec« je svoječasno z vso gotovostjo trdil, da mista bila pokojna pesnika Gregorčič in Aškerc v nobeni zvezi. Na sliki sedi Aškerc na stolu in drži krepko svojega prijatelja za roko, ki sedi poleg njega. Ta slika je edina te vrste in jasno dolžavica, da sta Aškerc in Gregorčič živela vedno v prijateljskih stikih. Bila sta pač oboja pesnika-duhovnika-mučenika, ki sta neizmerno ljubila svoj narod, obenem pa tudi svobodo.

Aškercova maska. Akademikni kmar prof. Ivan Repič je v pan delček popoldne napravil Aškercovo masko iz mavca. Odliček se je posrečil izvrstno, ker je bilo Aškercovo lice še docela neizpremenjeno. Maska se ohrani na magistratu.

Aškercov portret naslika g. akad. slikar P. Žitnik in sicer — kakor Ivana Groharja — ob njegovem mrtvaškem odru.

Prvo Aškercovo sliko je prinesel Hribarjev »Slovan« v I. letniku. Pod to sliko je tudi Aškercov podpis. Isto sliko je prinesla brošura Tad. Stan. Grabowskega »Anton Aškerc. Poeta slowieński. Sylweta jubileuszowa (1856—1906)«. Krakow, G. Gebeliner i spolka 1906. Zeleti bi bilo, da se zbero in shranijo Aškercove slike iz vseh dob do najnovejšega časa. Njegovi prijatelji imajo fotografije z različnih izletov. Ali bi ne kazalo vse te slike skrbno shraniti za bodočo našo galerijo, za katero je delal Aškerc z vso vnetostjo? Začasno naj bi se vse Aškercove slike hranile v mestnem arhivu, kjer je deloval slavni pokojnik poslednjih štirinajst let.

Narodno žensko društvo v Ljubljani se pozivlja, da se mnogoštevilno udeleži današnjega pogreba pesnika Aškerc.

Slovanstvo žensko društvo v Ljubljani vabi vse svoje članice, da se udeleže pogreba pesnika Aškerc.

Šišenski Sokol udeleži se danes pogreba pesnika Antona Aškerc korporativno s zastavo. Zbirališče točno ob pol 5. pri br. Burji (Anenik). Bratje udeležite se tega sprevoda polnoštevilno.

Ljubljanski Zvon se zbere danes ob pol 5. uri popoldne pred »Narodnim domom« in se korporativno udeleži pogreba.

Narodni socialisti! udeležite se pogreba našega pesnika Anton Aškerc ob 5. uri popoldne. Zbirališče v društvenih prostorih.

Slov. trg. društvo »Merkur« vabi gg. članice, da se današnjega pogreba gosp. Antona Aškerc v čimvečjem številu udeležijo.

Ruski kružok v Ljubljani pozivlja svoje člane, da se udeleže pogreba pesnika Aškerc. Pesnika A. Aškerc je dalo uredništvo Slov. Ilustrovanega Tednika na mrtvaškem odru fotografirati. Slike so razstavljene v Narodni knjižarni in pri Schwennerju ter se priobčijo tudi v Slov. Ilustrovanem Tedniku. Tudi o današnjem pogrebu, ki bo veličasten velikih manov pokojnika dostojen, se bo napravilo par slik in jih v trafen spomin priobči Ilustrovani Tednik.

Aškerc na mrtvaškem odru. Trgovec Hinko Sever je dal Aškercu na mrtvaškem odru dvakrat fotografirati ter izda po slikah razglednice. Aškercove slike iz l. 1902 pa založi fotograf A. Berthold. Slike in razglednice se bodo razprodajale v narodne namene.

Abderistvo nam očita »Slov. Narod« zato ker smo se zavzeli za to, da se ohrani v Ljubljani, kar je v nji zgodovinsko važnega. Drugod imajo čela društva, ki varujejo starine mesta. Po vseh mestih se pazi, da se ohrani nekaj starijski zgodovinski značaj — samo pri nas to ni potrebno.

Korita pri deželnem odboru. Kako klerikalci v deželnem odboru kranjskem za svoje ljudi skrbje, naj služi v zgled to-le dvoje slučajev: Deženi odbor ima n. pr. na leto 24 do 25.000 vlog. Za teh 25.000 aktov, ki pridejo v vložnice in registraturo, imajo v teh dveh pisarniških oddelkih kar 8. piši: osem dobro plačanih uradnikov. Poznamo pa v Ljubljani dva urada, kojih eden ima uradnih vlog na leto 42.000, a drugi 38.000, a ima prvi za to delo le 4(!), drugi urad pa le 3(!) manipulacijske uradnike! Ta razlika je sicer neverjetna, ali iz tega se lahko vsak prepriča, kako klerikalci za svoje ljudi — skrbje!

Pred novo jugoslovansko veleizdajalsko afero? Strahopetni feldbebelj Cuvaj, ki je danes kraljevski komisar na Hrvaškem, bi rad spal v lavorikah bana Raucha, ki se je ovekovčeval za vse čase z znanim srbskim veleizdajalskim procesom v Zagrebu. Atentat na njegovo malenkostno in strahopetno osebnico, ki pač ne zasluži žrtve mladega inteligenta, hoče izrabiti v svoje namene. Strahopetec, ki se je ob atentatu tako prestrašil, da se je drl kakor otroče, ki dobi klistir in pusli ženo ter smrtno ranjenega uradnika in prijatelja se sedaj zapira v banske dvore ter obdaja z velikanskimi stražami, in ne upa udeležiti niti procesije niti pogreba ustreljenega policaja. Sedaj pa hoče pokazati dalekosečnost tega atentata in usmernenja po policiji, ker feldbebelj je za take stvari gotovo nezmogljiv, novo jugoslovansko zaroto. Taka zarota je ideal feldbebelja Cuvaja, že povodno iz leta hrvaškega dijaštva v Beograd je hotel dati izbežni tako tendenco in poslat za dijak št. 10, ki so hoteli provocirati profaystrijske izgrede, seveda se jim je to ponesrečilo, feldbebelj se je blamiral do smrti. A ni miroval. Ko je Jukić streljal na njega, tedaj je vživel v njem ta misel: zveča in da je aretirat, vse visokočelce, ki bivajo sedaj v Zagrebu. Po svetu na razglašajo najgorostnejše stvari. Pri aretovancih so našli po policijskih poročilih cele zaloge Browning revolverjev istega tipa, kakor je bil Jukićev, provenienca je seveda beogradska, celo sledove po bombah je izsledila zagrebška policija, seveda teh bomb ni nikjer, ker so jih zarotniki pometali v Savo. A Cuvaj jih bo gotovo dobil, saj je naročil iz Tista in Reke potapljače, ki bodo vlekli bomb iz Save! Ubogi strahopetec si pač veliko domišlja, misli, in domišlja si, da je njegova malenkostna oseba vredna toliko, da bi se proti njemu zasnovala zarota in to celo potom srbske »Narodne Obrance«. Hrvaška javnost je že toliko pooblašila prebricena, da ve kako malo pomena Cuvajeva oseba, da je treba voditi le boj proti režimu, ki je pa Cuvaj zanj odgovoren le toliko, kakor sraka za oslovsko riganje. Cuvaj dela na komando Budimpešte in Dunaja, kjer se je udeležil sedanjega režim na Hrvaškem. A Hrvaška bojuje boj proti temu režimu, danes ustavnim potom, dasi ji je vzel ta režim ustavo, ako pa gre tako dalje, tedaj bode prekipela tudi najmirnejša kri, in takih eksaltadov, kakor je bil Jukić bo na tisoče. Takrat pa bo Cuvajeva oseba še malenkostnejša nego je danes! In veleizdajalski proces

ki ga aranžira danes Cuvaj, ne bo zadržal onega odpora, ki se mogoče res pojavlja v hrvaški javnosti, prebudit bo najširše mase! Ko je končal zloglasni zagrebški veleizdajalski proces proti 53 Srbom je pisal pariški »Matin«: Ako narod dosedaj na Hrvaškem ni vedel, kaj je veleizdaja, danes to ve, ker ta proces je bila njegova najboljša šola! Cuvaj sedaj izživa zopet, a posledic ne bo nosil on, ki je veliko premalenkoston, odgovornosti in posledice bodo ncsili oni merodajni krogi — bodisi v Budimpešti ali na Dunaju, ki so posredni krivci sedanjih obupnih razmer, ki same po sebi vstvarjajo iz najmirnejših in najtreznejših ljudi eksaltade in ljudi Jukičevega dejanja!

Srečna Ljubljana! V Ciril-Metodovi ulici si grade jezuitje novo cerkev. Posvečena bo sv. Jožefu. Včasih se je reklo, da so Tirolci najbolj klerikalni pa tudi najbolj zabiti in neumni; in utemeljevalo se je to s tem, češ, da sreča Tirolca še-le s 40 letom pamet. Zdaj pa prekos Kranjska Tirolce, kar se klerikalne zabitosti tiče, že dvakrat. Še več! V Ljubljani bo imel kmalu že vsak svetnik svojo cerkev. Do zdaj smo imeli v Ljubljani 12 cerkva in 6 kapel, zdaj pride še jezuitska cerkev. Dasi imajo jezuitje v Rimu cela skladišča polnih blagajin zlata in srebra pa so vendar 14 let nabirali po deželi in izžemali od ljudi denar za to cerkev. Jezuitska cerkev bo šentpeterskemu fajmostru Petriču v veliko konkurenco, pa bi mu nič ne pomagalo če bi se tudi jezil. Sv. Jožef pa bo »pomagal« le jezuitom, drugemu pa — nobenemu nič!

Ruski gostje nam poročajo. Srečno smo dospeli v Postojno, kjer so nas zelo ljubezljivo sprejeli in vse najlepše uredili. Pošiljamo vam in vsem onim prijateljem, ki so nas po Ljubljani spremljali svojo srčno rusko-slovansko zahvalo. Zelo nam je žal, da smo se morali tako hitro ločiti iz Ljubljane in bodite prepričani, da se vas bomo vedno spominjali. — Ruski gostje so se v Postojni ustavili v Narodnem hotelu, pri g. Paternostru, kjer so bili izborni postreženi. Želimo jim srečno nadaljno pot.

Slavnostna otvoritev »Sokolskega doma« v Ilirski Bistrici. V romantični slovenski Ilirski Bistrici se je vršla v nedeljo popoldne slavnostna otvoritev »Sokolskega doma«. S po sebnim vlakom, ki je prišel iz Reke, je došla v Il. Bistrico na stotine tujcev in Sokolov, katere je na kolodvoru Trnovo-Il. Bistrica pričakovala velikanska množica ljudi. Ko se je vlak, ki je bil okrasen s slovenskimi in hrvaškimi trobojnicami in z zelenjem približal postaji, so zagrmeli viharji živio! klici, hrpelijski godba pa je intonirala sokolsko himno. Hrvaške in slovenske goste so sprejeli na kolo dvoru sokoli idrijske župe s svojim starost poslancem Eng. Ganglom. Sokoli Zrinskog-Frankopanske in Vilezičeve župe so se takoj ko so izstopili iz vlaka, postavili nasproti idrijski župi, nakar je povzel besedo starosta Eng. Gangl, ki je v krasnih besedah pozdravil hrvaške in srbske goste. Za njim je govoril bistriški načelnik Julij Novak v imenu bistriškega občinstva. V imenu Vilezičeve in Zrinskog-Frankopanske župe je odzdravil dr. Ivo Pošćić iz Opatije, ki je naglašal bratske vezi med Slovenci in Hrvatji. Govoril je tudi starosta Sokola iz Bakra, g. Kučić. Po oficijelnem pozdravu so se Sokoli zvrstili v sprevod z godbo na čelu. Na potu v Bistrico je sviral tudi sokolska fanfara volovsko-opatijskega Sokola. Sprevod je bil nepregleden. Il. Bistrica je bila okrašena s slovenskimi in hrvaškimi trobojnicami. Pred Sokolskim domom se je sprevod ustavil. Po izročitvi ključev je govoril starosta Slovenske Sokolske Zveze, dr. Ivan Oražen iz Ljubljane, ki je čestital bistriškemu Sokolu na ponosni stavbi in razložil veliki pomen sokolske ideje. Zatem je govoril poslanec Gangl s toliko vervo, da je navdušil vse navzoče. Govorila sta še dr. Pošćić in dr. Pachany iz Sušaka. Po govorih je občinstvo med velikanskim navdušenjem zapelo »Hej Slovanec«. Ob 5. uri popoldne se je vršila na zelenem travniku javna telovadba, ki je izpadla nad vse ugodno. Po telovadbi se je razvila veselica, ki je trajala pozno v noč.

Imenovanje. Bataljonskim adjutantom imenovana sta c. in kr. nadporočnika g. Ljudevit in Franjo Kette, sedaj obiskovalca korno častniške šole v Gradcu. Prvi pri 27. pešpolku v Ljubljani, drugi pri 14. pešpolku v Lincu.

»Ne veste, kaj je to — napast, kaj borba brez odnora; — Ne veste, kaj je pad in greh, kaj kes in kaj pokora.

»Ne veste, kaj je nada, strah, in kaj obupa srd je; kaj rojstvo je, neznano vam, Ne veste ni, kaj smrt je...

»Vse to, bogovi, skusil sem, živeč, trpeč na sveti... Oh, toži mi se po ljudéh, Spet hotel bi živeti!

»Imejte večnost svojo vi in dolčas njen moreči!... In Višnu stopi spet na svet, Kot Buddha se včloveči.

DVA POGREBA.

To so včeraj zvonili, zvonili! In premikal se dolg je sprevod; »Miserere« prepevali krasno S svečeniki so pevci vso pot.

In pogreznili krsto so drago Z vsemi venci do groba globin, In zapeli so spet in zvonili — Pokopán je bil mož bogatin.

Tudi danes svonijo — pa manje, In pogrebem se skoro mudi; Z nepobarvanoj krstoj, brez vencev, Četvorica tja k jami hiti.

Vse je tiho. Mrliča pa spremlja Le udova in dvoje otrok... Pokopali ubogo so paro... Nič ni petja... ihtenje in jok.

POKAJ...?

Pokaj pa prišel si na svet, Ti siromakov otrok jadni? Na svet brezčutni, trdi tá, Na svet sebični tá in hladni. Zlorabil svet bo tvojo dlan, Moči zlorabil bode tvoje; In glavo tvojo in mladost Zlorabil svet bo v svrhe svoje. Ne veš še, črvjč nežni moj, Da, kdor z bogastvom ne prvači. Verige robstva žive dni On skoz življenje svoje vlačí.

ZANIMIV SLUČAJ.

To je bilo blizu Ispahana: Šel po cesti prašni sem za rana, Nad menoj škrlanček je vesel pesem jutranjo visoko pel. Solncece nad gorj že gorelo, prav pošteno v hrbet me je grelo. V sé zamišljen sem korakal sam... Čuj! kdo tarna, kliče, vpije tam? Ha! Razbojnik pak tam koga davi? Preiskuje žepu mu, ga gnjavi! »Na pomoč!... Spet!... Pospešim korak... Gledam, slušam... Najdem te! Ni vrag! Tukaj! V cestnem jarku vznak leži mi mož neznan pa kisto se drži mi!... »Tu ležim, oh, oh, že ure tri! O pomagaj mi sedaj vsaj ti! Allaha sem klical in svetnike; Rešite iz stiske me velike!

Vsi so gluhi! Klical sem zaman... Glej, Pavliha, živ sem pokopan!

Klical brate svoje in krajane in sosedje že sem in vaščane, naj iz jame kdo bi spravil me: ter na noge bi postavil me: Nič!... Ah, nihče se me ne usmili, ne pomaga nihče v hudi sili!... Revež res si — rečem — brate moj! Kritičen je položaj ta tvoj! Kaj pa... Sam si že poskušal vstati ter iz jame kaj se izkopati?... »Sam?!... Kaj praviš? Meniš, da bi šlo? Nisem mislil še dozdej na to! Glej — in vzpel se, vzdignil se od tal je in pokoncu že na nogah stal je!

INTERMEZZO POMLADNEGA JUTRA.

»Jaz sem umrl... Oj, dekle, pomisli: moje široko razprte oči videle niso nebeskega solnca, sladkih ni čulo uho melodij.« Dragotin Kette. (»Na molu San Carlo.«) Poslednji vzdih... Iz ust odprtih, blelih izza srca odnekod tam izvil se skoz grlo je hropeč vzdih ta težki in v zraku se izgubil ti je nem... Klonila ti je lepa moška glava na prsi mirne. A oči še zro osteklenele tlakaj v prostor — v večnost.

Prišel bil k tebi sem pogledat še tja gori v sobico v nadstropju tretjem,

kjer ležal si na smrtni postelji. In segel v roko sem ti velo, suho: Kako je? —

»Moriturus te salutat!«

In resignacija otožna, temna skalila ti globoke je oči — in lice ti je porosila solza... a skozi okno na stečaj odprto je gledalo pomladne sveže jutro z življenja polnim, radostnim obrazom in dihlo iz polnih prsi svojih opojno, aromatično je sapo. In žarki solnčni so kar snopoma od zunaj silili v bolniško sobo pa plésali ko razposajeni po postelji, po mizah in po tleh, po knjigah, rokopiših in zdravilih... Prijatelj Dragotin, proč misli črne!

Pomlad je tu, pomlad, pomlad, pomlad ki vi ste že opevali jo v pesmih in pa v sonetih svojih tolikrat! Pomlaja se priroda — slišite? Po drevu tiči tam pojo ji himne! O, vi ozdravite gotovo skoro, saj setra še vam zlata je pomlad! Ozdravite in ostanete! In zopet s prijatelji sprehajali se boste. In pogovarjali se bomo družno o poeziji in umetnosti in o književnosti domači naši. In zopet boste pisali nam pesmi! Pogum, prijatelj! Ne obupajte!...

In vse besede tolažilne moje so bile samo lepe, mehke fraze, Lepo sem lagal, lagal iz sočutja...

Aretirani avstrijski vohun v Pontebi. »Se-
colo« poroča iz Vidma, da so v ponedeljek
nedaleč od Pontebe Italijani aretirali elegantno
oblečenega gospoda in ga prepeljali v Videm
(Udine). Aretirani Avstrijec je topničarski ofi-
cir, ki je prišel v Pontebi iz Celovca. Po po-
ročilih italijanskih listov je hotel fotografirati
utrdbe v Studeni. Dva mlada fanta sta opozo-
rila italijanske orožnike na sumljivega tučja, ki
je bil potem takoj aretiran v neki gostilni, kjer
je sedel v družbi več nemških turistov. Oficirja
so najprej temeljito zaslišali, nato pa izročili
vojaškim oblastim v Vidmu.

Javno predavanje »Akademije« v Novem
mestu. »Akademija« priredi danes ob 8. zvečer
v veliki dvorani Narodnega doma javno preda-
vanje. Predava g. M. Lotrič o temi »Nekaj o
češkem pesniku Macharju«. Z ozirom na ak-
tualnost teme se vabi slavno občinstvo v obli-
ni udeležbi. Vstop prost.

Jabolkov ne pade daleč od drevesa. V pred-
zadnjih štev. smo pod naslovom »Tri tragedije
v eni vasi« oziroma »Prokletstvo materine
vzgoje« poročali o slučaju iz Žabje vasi, kjer je
mati pustila svojega sina po orožniku aretirati.
Po teh poročilih se pripisuje glavna krivda
slabe vzgoje od strani matere. Med tem pa so
natančneje poizvedbe dognale, da sega glavna
krivda globlje nazaj v življenje sinovega po-
kojnega očeta in stare matere. Oče je bil nam-
reč zelo alkoholičen udan in razborit, to ga je
spravilo tudi prezgodaj pod zemljo. Oboje ti
slabi lastnosti ste prešli od očeta tudi na sina.

Naš izveščitelj je slišal od zanesljivih prič,
ki pripovedujejo, da je tudi sin, ki je komaj 20
let star tako zelo alkoholičen udan, da se za par
šestanov vina niti ne zmeni ne. Mora ga pognati
po grlu že nekaj šestanov, da ga ima dosti. V
takem stanju pa postane silno razdražljiv in kar
je jako žalostno, tedaj ne pozna tudi svoje last-
ne matere, ne svojih sester in brata, fant je
drugače jako priden, a kadar ga »prime«, tedaj
povzroča dejanja, ki bi jih normalen človek ne
bi mogel storiti. Več kot mati, ki je imela pred
lastnim sinom strah, je zakrivila fantova stara
mati, ki mu je že kot malemu dečku dajala de-
narja, kolikor ga je hotel in ga sploh razvajala
na pijake. To je povzročilo mnogo prepirov in
družini. Po smrti očeta in stare matere je mati
prišla vajeve nekoliko trdnje, kar je bilo
vzrok, da se je razvajeni sin še ni bilo druga-
če, tudi s silo upri proti materi. Pač pa je lastna
mati storila veliko napako, da je pustila sina
vozariti in se pajašiti z odraslimi vozniki, v
katerih družbi se je sin le še bolj izpridel.

Krivi so pa tudi sosede, katerih eni drže z ma-
terjo, drugi le s sinom in tako hujšajo ter iz-
igravajo enega proti drugemu. Nekateri med
nimi so celo taki, ki bi ravno glede vzgoje
svojih lastnih otrok imeli marsikaj pometati
pred svojim pragom. Ta pogubonosni upliv na
rodniško življenje v sosedstvu hiši se zlasti
izraža spričo zadnjega dogodka. Dočim eni
zvrčajo vso krivdo le na mater, sina slikajo pa
kot angela mučenika, zopet drugi opisujejo
sina kot samega mladega peklenščaka, ki je že
zdavno zaslužil, kar se mu je zdaj zgodilo.
Mati pa je čisto nedolžna in največja reva pod
tem božjim solncem. Z ozirom na taka na-
sprotja je bilo v prvem hipu težko pravo za-
deti. Toda kakor rečeno, poizvedbe med tem
časom so ugotovile kje je iskati tem žalostnim
razmeram pravega vzroka. Če vsejše v zemljo
pšenice zrne, ti zraste pšenica, tako tudi oče
alkoholik ne more drugega ustvariti kot sina
alkoholika. Da pa dolenski matere po pretežni
večini ne razumejo vzgoje svojih otrok, to je
danes na Dolenskem tako žalostno dejstvo, da
se je v resnici bati kaj bo s prihodnjo genera-
cijo. — Glede tega Kovačevega Jožeta imamo
še pripomniti, da se je materi zaprti sin zasmi-
lil ter ga je že sama zahtevala nazaj. Zago-
varjati pa se bo moral rad upornosti proti
orožniku, ki ga je na zahtevo matere aretiral.

Nočni napad. Ko je šel vžitek in tesar
Franc Bezla iz Golega Brda pred kratkim po-
noči domov, ga je nedaleč od domače hiše na-
padel njegov sosed Josip Trampuš, ki se je
skril za nekim grmom in čakal nanj. Vrgel mu
je tako velik kamen v obraz, da je obležal ne-
zavestno na tleh. Neusmiljeni Trampuš ga je

Ob tvoji postelji več nisem sam.
Ob vzglavju tvojim vidim belo ženo;
stoji ob vzglavju tvojem blede smrti...
Nad glavjo tvojo razprostira roki
obseščujoča že obličje tvoje.
Čimdalje niže se nagiblje k tebi...
Čimdalje niže in čimdalje niže...
In zdaj — sklonila se je pa dahnila
na belo čelo ti poljubec »pax!...
Poslednji vzdih... Nagnila se je glava...
Kam gledajo oči osteklenele?
Ne glej, ne glej nikamor več, prijatelj!
Tu za - te ni ničesar več, ničesar!
Zato zatisnem rajši ti oči...

In ni te več?... Telo tu vidim, tvoje —
In to si ti?... In vendar nisi ti!
Pa kje si torej ti, ti sám, ti sám?
In kaj se je zgodilo pravzaprav?
Kje duh je tvoj? Bogá li gleda zdaj,
prag lepote, poezije jaz?
Pogreza li v nirvanj vzor se tvoj?
Ne, morda žliža se je duša tvoja
s svetovno dušo, s pomočjo svetovno?...
In ni te več!... V tej glavi lepi tvoji
ne spočene več ti misel se nobena,
ne spočene več nobena se ti pesem...
In vendar menda — boljše je tako!...
Za tebe boljše je, da si odšel!
Pokaj bi gledal borbe te obupne?
Pokaj poslušal bi verig rožljanje?
In za besedo bi svobodno vsako
priletel... morda bil ti v glavo.
In srd... prilivala bi bila
v življenje... strupa ti nemara...
Vseh... ni rešen si sedaj.
Pač bo... za tebe, da si šel...
Pomlad... jutro zlo je skoz okno
z očmi bleščecimi, z obličjem svežim,
smehljalo se tako življenje polno
in dihalo iz zdravih svojih pljuč...

In solnce je pošiljalo iz višav
po cele trume zlatih žarkov svojih.
In plaval so lahki v tiho sobo
in skakali, igrali se veseli
po knjigah, rokopisih in zdravilih
in pa ko géniji poljubovali
na postelji so blede glavo tvojo...
ČASA NESMRTNOSTI.
»Kadar ob smrtni uri duša
stopi človeku do grla...
Kdo mu ponudi čarovne pijače
da bi ga otel?...«
Koran, sura 75.
Turban pisan diči rusu glavo,
damaščenka mu visi ob boku.
Knjiga sveta je pred njim odprta,
koran čita mladi Abduraman,
koran čita, suro baš o smrti,
in o smrti in življenju večnem.
Svetel dan mu sije skozi okno,
krasno jutro v izbo se smehljá mu,
jasno jutro, dete vesne mlade,
ali v duši jasno ni kalifu.
Težke misli misli Abduraman!...
»Smrt! Ze zopet duha obletavaš,
vešča črna, inšci nevesela?
Smrt? Umreti? — Moram li umreti?...
Allah, v srcu vžgal ti čut ljubezni,
glavi vdihni si duha modrosti,
meč oblasti dal si roki moji!
Glej, kako naj ločim od ljudi se!
Veže nanje me ljubezni spona!
Glej, kako naj misli prestanem?
V duhu nosim svet in — tebe, Allah!
Glej, kako naj z mečem se razstanem!
Najzvestejši mi je on tovariš...
V težkih mislih je kalif kordovski!
V težkih mislih tri pozove k sebi:
Zove k sebi Hálima, zdravnika,
zove k sebi Sofra, čarovnika,
zove k sebi derviša Rašida.

nato še parkrat udaril po glavi in potem zbe-
žal. Bezla je bila na več krajih prebita čre-
pinja. Ko je prišel zopet k zavesti, je odšel do-
mov in o napadu takoj obvestil orožnike.

Eksplozijo v Wöllersdorfu čutili tudi v
Trebnejem. Že včeraj smo poročali, da so neka-
teri Barjani čutili strašno eksplozijo v Wöllers-
dorfu, ki je zahtevala toliko žrtev. Sedaj se nam
poroča iz Trebnjega na Dolenskem, da so tudi
tamkaj na dan eksplozije čuli močno grmenje,
ki je bilo podobno podzemeljskemu bobnenju.
Ljudje si niso mogli tega razlagati, posebno ker
se ni blizala nobena nevihta. Nekateri so mis-
lili, da imajo topničarji v Krškem strelne vaje,
a to se ni vjemalo s smerjo, odkoder se je čulo
bobnenje. Zanimivo je posebno dejstvo, da je
bilo čuti bobnenje približno eno uro po strašni
nesreči v Wöllersdorfu.

Velika nesreča pri šolskem izletu. V Hano-
vru na Nemškem se je zgodila v nedeljo velika
nesreča. Po šolskem izletu v Gehrden so se
peljali otroci — 300 po številu — z vozovi
električne cestne železnice v spremstvu učite-
ljev in starišev nazaj v mesto. Kar skoči en voz
iz tira in se zadene v električni drog. Voz je
bil skoro popolnoma razbit, 50 otrok je bilo
več ali manj težko ranjenih. Štirje otroci so za
poškodbami že umrli.

Zastrupljenje na svadbi. Štirideset oseb, ki
je bilo v Berlinu navzočih pri neki svadbi, je
obolelo na znakih zastrupljenja. Tri osebe so
umrle.

Azev, večni žid. Azev, znani ruski policist,
ki je bil radi izdaje od ruskih revolucionarjev
obsojen na smrt, bega neprestano z ene dežele
v drugo. Odkar je v Parizu znan, da je bil v
službi revolucionarjev, se tudi v glavnem me-
tu Pariza ni mogel vzdržati. Zginil je od tam in
več mesecev ni nihče vedel, kje se nahaja. Se-
daj se je nenadoma raznesla vest, da se nahaja v
neki vasi blizu Kristijanije, pri nekem norveškem
kmetu, ki mu je rad ponudil zatorišče, ker
se je Azev izdal za ruskega begunca. Ko pa
je kmet Azeva spoznal, je to takoj javil ruske-
mu revolucionarnemu komiteju, nakar je Azev
zopet neznano kam pobegnil.

Vlom. Pri posestniku Francu Lovrinu iz
Pobukovja pri Litiji so neznanu tatovi, med tem
ko je delal s svojo družino na polju, vlomili v
hišo in mu ukradli več obleke in dragocenosti.
Osumljena sta dva potujoča rokodelca, katera
so ljudje imenovanega dne videli iti z ukrade-
nimi stvarmi proti Savi.

Najdeno truplo. Pretečeno soboto so našli
pri spodnji Pesnici v Savi truplo 30 let starega
srednjeveškega moža. Truplo je ležalo najbrže
že kakih osem dni v Savi. Sedaj so konstatirali,
da je truplo identično z nekim Pogačnikom
iz Oviš pri Podnartu, ki je bil zadnji čas za-
poslen v tovarni v Trčiču in je pred osmimi
dnevi izginil. Splošno se domneva, da je Po-
gačnik izvršil samomor ali pa se je ponesrečil.
Kak atentat je izključen.

Napaden. Mizarja Ivana Židana iz Slap sta
pred kratkim, ko se je vračal domov, napadla
dva domača kmečka fanta. Po hudem boju se
je Židanu posrečilo pobegniti. Fanta sta me-
tala nato za njim kamenje, a ga k sreči nista
zadela. Izstrelila sta tudi dve krogli iz samo-
kresa.

DRUŠTVA.

Občni zbor »Dramatičnega društva« se
radi nastalih zaprek ne vrši dne 13. t. m., kakor
je bilo naznanjeno, ampak se preloži, dokler se
neke izredno važne razmere ne uredijo.

Nocoj je skupna seja bratov odborikov
»Bratstva«, »Nar. soc. Zveze« in podružnice
»Zveze jug. želez.«, nakar se še enkrat opo-
zarja. Na zdaj!

Pevski zbor »Glasbene Matice« napravi
v nedeljo dne 16. t. m. s posebnim vlakom izlet
v Ribnico. Prijatelji zbora, ki se nameravajo iz-
letnikom pridružiti, naj se blagovolijo do pet-
ka 14. t. m. oglasiti zaradi vozniških listkov in
obeda v trafiki gđ. Jerice Dolenceve v Pre-
šernovi ulici.

Ljubljansko prostovoljno in reševalno dru-
štvo ima v soboto dne 15. junija t. l. ob 8. zve-
čer svoj redni letni občni zbor v veliki dvorani
»Mestnega doma«.

In solnce je pošiljalo iz višav
po cele trume zlatih žarkov svojih.
In plaval so lahki v tiho sobo
in skakali, igrali se veseli
po knjigah, rokopisih in zdravilih
in pa ko géniji poljubovali
na postelji so blede glavo tvojo...
ČASA NESMRTNOSTI.
»Kadar ob smrtni uri duša
stopi človeku do grla...
Kdo mu ponudi čarovne pijače
da bi ga otel?...«
Koran, sura 75.

Turban pisan diči rusu glavo,
damaščenka mu visi ob boku.
Knjiga sveta je pred njim odprta,
koran čita mladi Abduraman,
koran čita, suro baš o smrti,
in o smrti in življenju večnem.
Svetel dan mu sije skozi okno,
krasno jutro v izbo se smehljá mu,
jasno jutro, dete vesne mlade,
ali v duši jasno ni kalifu.
Težke misli misli Abduraman!...
»Smrt! Ze zopet duha obletavaš,
vešča črna, inšci nevesela?
Smrt? Umreti? — Moram li umreti?...
Allah, v srcu vžgal ti čut ljubezni,
glavi vdihni si duha modrosti,
meč oblasti dal si roki moji!
Glej, kako naj ločim od ljudi se!
Veže nanje me ljubezni spona!
Glej, kako naj misli prestanem?
V duhu nosim svet in — tebe, Allah!
Glej, kako naj z mečem se razstanem!
Najzvestejši mi je on tovariš...
V težkih mislih je kalif kordovski!
V težkih mislih tri pozove k sebi:
Zove k sebi Hálima, zdravnika,
zove k sebi Sofra, čarovnika,
zove k sebi derviša Rašida.

Zveza slovenskih odvetnikov v Ljubljani.
Redni občni zbor se vrši v nedeljo dne 16. ju-
nija ob 10. uri dopoldne v mestni posvetovalni-
nici v Ljubljani in ne kakor se je pomotoma
poročalo dne 15. t. m. Dnevni red obsega po-
leg že objavljenih točk tudi: Samostalni predlog
g. dr. Alojzija Kokalja radi ustanovitve penzij-
skega fonda. Glede na važnost dnevnega reda
prosimo zanesljive udeležbe posebno od strani
kolegov iz Kranjske, Stajerske in Primorske.
Predsedstvo Zveze slovenskih odvetnikov.

**Najnovejša telefonska in
brzojavna poročila.**

**DRŽAVNI ZBOR. — KRITIČNA PARLAMEN-
TARNA SITUACIJA. — BLAMAŽA SLO-
VENSKIH KLERIKALCEV.**

Dunaj, 11. junija. V današnji seji poslan-
ske zbornice se je nadaljevala debata glede
službene pragmatike državnega uradništva.
Razpravljali so se paragrafi 30—36 in mino-
ritetni predlogi. Teh so podali slovenski kle-
rikalci celo kopo, a doživeli so z njimi neusmi-
ljeno blamažo, kakor je doslej še ni doživela
nobena parlamentarna stranka. Niti enega po-
slanca se ni našlo v celi zbornici, ki bi gla-
soval s klerikalci. Ko so pametnejši poslanci
klerikalne stranke spoznali to blamažo, so jo
pobrali iz zbornice, kjer sta nazadnje ostala
le Gostinčar in Jaklič, le mimogrede je po-
gledal kak klerikalni poslanec v zbornico.
Ko se je vršilo glasovanje o Gostinčarjevem
predlogu, da naj se uradništvu prepove vsak
postranski zaslužek, se je celo predlagatelj
sramoval glasovati za ta predlog in potuhnje-
no obsedel na svojem mestu, dvignil se je
pa le Jaklič, ki je bil torej edini poslanec v
vsi zbornici, ki je glasoval za Gostinčarjev
predlog. Slovenski klerikalci so bili torej v
današnji seji predmet splošnega zasmeha.

Dunaj, 11. junija. Parlamentarna situacija
je danes skrajno kritična. Vladni klubi (Poljaki,
Nemci in slov. klerikalci) so vzeli vladne za-
hteve na znanje; v češkem enotnem klubu pa
je prišlo do ostrega razpora, ker radikalci in
napredna moravska skupina odločno odklanja
vladne prepozicije in grozi z razbitjem enot-
nega kluba, ako se bodo Mladočeli in agrarci
udali vladnim zahtevam. Odločno so nastopili
proti vladi tudi Rusin, ki napovedujejo najoh-
širnejšo obstrukcijo v zbornici, kakor isto že
izvajajo v proračunskem odseku. Položaj po-
staja od trenutka do trenutka kritičnejši. Vlada
grozi še vedno z odgovitvijo parlamenta in z
vlado s pomočjo § 14. Tekom jutrišnjega
dneva se odloči usoda parlamenta in pa tudi
vlade.

PERFIDNOSTI KOMISARJA CUVAJA.

Zagreb, 11. junija. Danes je morala policija
izdati oficijelni komuniké, v katerem po strani
a vendar določno dementira vse perfidne vesti,
ki so glede Jukičevega atentata prišle potom
vlade in policije v javnost. Policija dementira
vest, da bi Jukič količkaj govoril o sokrivcih
in zvezah o Belgradu in kostatira, da je Jukič
sam odločno in dosledno povdarjal, da je iz-
vedel atentat popolnoma sam, brez vsake so-
udeležnikov z edinim namenom ubiti Cuvaja!
Nobene resnice ni na poročilu, da bi bil Jukič
v zvezi z belgrajsko »Narodno Obrambo«, od-
koder naj bi zahteval bombe. Tega Jukič ni-
kdar stori ni, dobil pa tudi ni svojega brow-
ninga iz Belgrada, pač ga je pa kupil v Za-
grebu in je ravno v dunajski provenijenci.
Tudi ni res, da bi bile v Zagrebu kake bombe.
S temi policijskim obvestilom je sramotno bla-
movan in postavljen na laž Cuvaj, ki je potom
svojege tiskovnega urada, spravljal v javnost
te laži!

Zagreb, 11. junija. Aretacije se vedno na-
daljujejo. Doslej se v zaporu skoro vsi akade-
miki, ki so se udeležili belgrajskega izleta.
Danes so aretirali tudi znanega hrvaškega pi-
satelja A. G. Matoša enega prvobornih
mladohrvatske ideje. Na reda je še več drugih
značilnih aretacij.

Stopi preden prvi. Hakim, lečnik.
»Ni li leka zoper smrt na sveti?
Duh čemé nam? In čemu so vede?
Mora biti — večno čem živeti!«
»Jasni emir, solnce zemlje španske!
Srečen sem, da smem pred tabo stati!
Moč veliko ima znanost naša,
ali vsakdo večnosti ni — vreden!...
Ti nastrezi si v kristalni čaši
rože v polju, predno solnce vziđe,
stopi v rosi biserov mi morskih,
pij pijačo mojo inter seden...
Večno živel bodeš, emir jasni!«
Jedva svrta dan se nad Kordovoi
s čašoj v roki spe kalif iz mesta.
V polje ide, predno solnce vziđe,
roso streže v čašo si kristalno.
S polnoj čašoj v grad se svoj povrne
vrže vanjo biserov peščico;
čaka, čaka na čarovno pijačo,
ali biser ne stopi se v rosi!
In že stopi preden Sofer slavni.
»Svetli emir, muslimanov dika!
Neumrlost dati će ti Sofer.
Mnogo more veda res zdravniška —
vse premore veda čarovniška,
alkimija, sveta veda naša! —
Glej je čaše, ki nesmrtnost daje!
Pij zdravilo njeno čudodelno,
pij zlato, v tej čaši raztopljeno —
pij iz kupe moje si nesmrtnost!«
»Sam poskusi jo poprej, pijačo!
Nagni krepko, Sofer moj učenil!«
»Svetli emir, čaša tá ni zame —
Ti jedini...!«
»Sam poskusi prvi!
Naj pijače vidim prei učinek!«
Dvigne Sofer kupo svojo k ustnom,
a kalif nad Soferom damaščenko.

»Ljubljansko sokolsko župo«
ter »Sokolsko župo Ljubljana I.«
pozivljamo, da se udeležijo danes
popoldne ob 5. uri korporativno
pogreba slovenskega pisatelja g.
Antona Aškercar.
Zeleti je udeležbe tudi ostalih
sosednih sokolskih društev vsaj
po deputaciji. — Zbirališče ob pol 5. popoldne v
»Narodnem domu«. Na zdar!

Predsedstvo »Slovenske Sokolske Zveze«.

Predsedstvo »Sokolske Župe Ljubljana I.«
vključno vabi vsa svoja društva in odseke v Ljub-
ljani in Ljubljanski okolici, da se v kroju mno-
goštevilno udeležijo pogreba za napredek Slo-
venstva splošno zaslužnega pesnika in pisatelja
gospoda Aškercar. — Zbirališče ob pol 5. pop.
na Ledini. Na zdar!

Odgovorni urednik Rađivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Dva krasna fotelja se ceno proda. Kje,
pove »Prva anončna pisarna.« 395—3

Trgovsko naobražen gospod posebno v
pisarniških poslih, želi od 15. junija do konca
junija primerne službe. Ponudbe pod »360« na
»Prvo anončno pisarno.« 400—3

Čoln (Kielboot) skoraj nov se proda. Več
v »Prvi anončni pisarni.« 394—3

Dr. med. Ipavic
zopet ordinira.

»NARODNA KAVARNA«.

Novo došla, priljubljena elitna

dunajska damska kapela

koncertuje vsak večer.

Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop prost.

Slavnemu občinstvu in rodoljubom iz dežele se pri-
poroča za obilen obisk

FRAN KRAPEŠ, kavarnar.

FR. P. ZAJEC

Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblast-
vene koncesijarirani optik in strokovnjak svoj

optični zavod.

Dalnogled, toplo-
mere, in zrakomere
vseh vrst.
Očala, štčpalniki na-
tančno po zdravni-
škem receptu.
Cenike pošiljam na
zahtevo zastoj in po-
štne prosto.

»Glejmo, je li pitje tvoje pravo.« —
Abduraman mu odrobi glavo.
Stopi preden stari Ali Rašid:
»Najmodrejši si v Kordovi, serec!
Čul, povej mi in skrivnost razjasni!
Ni li leka zoper smrt na sveti?
Mora biti — večno čem živeti!«
Dvigne roko stari Ali Rašid,
derviš stari v halji siromašni,
siva brada mu do pasa pada,
dvigne desno pa kalifu reče:
»Leka iščeš, mladi Abduraman,
leka rad bi, ki nesmrtnost daje,
pij zdravilo, ki ti večnost daje?
Iskal leka, takega pri vračih,
iskal že si ga pri čarodejih —
prevarili pa so vsi te kruto...
Sam imaš jo čašo čarodejno,
sam naredi pitje si nesmrtno!
Čaša tvoja je — življenje tvoje!
Sam napolni z večnosti jo lekoni!
Čaša, tvoje je življenje tvoje,
vlijav vanje vsak dan dela dobra,
dela slavna za rojake svoje,
za rojake in za domovino!
Zlega čina pa ni jedna kaplja
v čašo nikdar ti ne kani totol!
Prej ne nehaj vlijav v posodo,
dokler polna ti ne bo do roba,
dokler polna čisto ni do — grobat...
Truplo tvoje pač strohni v gomil,
ali čaša tvojih del ostajel!
Narod tvoj bo pil iz čaše tvoje,
s pitjem njenim bode se napajal —
v delih svojih živel sam bo večni!...«
Knjiga sveta je pred njim odprta,
a ne čita mi kalif korana,
zre za starcem, ki čez prag odhaja,
zre za njim, sam sebi si šepetaj:
»Ta utegne biti čaša prava,
čaša tvoja, modri Ali Rašid!«

IV. RAVNIHAR, Ljubljana

urar, trgovec z zlat-
nino in srebrnino
Sv. Petra cesta šte. 44.
Ker sem z večjo švicarsko tovarno ur stopil v ožje trgovsko zvezo, mi je mogoče
postreči s slav. obdelanimi in najkakovostnejšimi urami s svetovno zna-
nimi znamkami n. pr.: Glashütte, Schaffhausen, Omega, Šeländ Intakt itd. po naj-
nižjih cenah. — Za vsako pri meni kupljeno kakor tudi popravljeno uro jamčim. —
Lastna delavnica za popravila in vsakovrstna v mojo stroko spadajoča nova dela. —
Postrežba točna in cena.

„DAN“ se prodaja v Ljubljani v sledečih tobakarnah

JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČEŠARK, Šelenburgeva ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
SUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
USENČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTEIN, Jurčičev trg.
KRIŽAJ, Sp. Šiška.

WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKAVRH, Sv. Jakoba trg.
SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREG, Sv. Petra cesta.
KUSAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica.
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
KLANSEK, Tržaška cesta.
JEZERSEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glinec.
STRKOVIČ, Dunajska cesta.
STRAVS, Skofja ulica.
TULACH, Dolenjska cesta.

„DAN“ se prodaja po vseh tobakarnah po 6 vin.

Po nizko reducirani ceni

prodaja

„Angleško skladišče oblek“

spomladanske obleke za gospode, dečke in otroke, ter
najnovejšo konfekcijo za dame in deklice.

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Največja zaloge ur, zlatnine in srebrnine

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna potokolirana tovarna ur v Švici.

Tovarniška znamka

„IKO“

Cenik zastoj in poštnine prosto.

ŠPIRIT

iz žita oddaja na delo od 60 litrov naprej po
nižki tovarniški ceni veletrgovarjema 250

M. ROSNER Co.

v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad
K 8.000.000. K 800.000.

Maršarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obračunuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

UČITELJSKA TISKARNA

Telefon šte. 118.

v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 8.

Telefon šte. 118.

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K.
Slapšak: Turki pri Sv. Tihnu, Ilustrovana
knjiga. Cena 1-20 K.

M. Gregorič: Otroški
oder, gled. igre za
mladino. 1-50 K.

Šupar: O pravljah in
spojinah, Ilustrov.
Cena 1-50 K.

Brunet: Telovadba.
Cena 4 K.

Mešiček: Beleške iz
fizike in kemije.
Cena 40 vin.

Marolt: Zgodo-
vinske učne sli-
ke. Cena 2 K.

Vizitke

Engelbert Gangl:
Beli rojaki.
Cena vezani knjigi K 3—,
brezvezni K 2-60.

Kuverte s firmo

Jožef RIMMEL:
Krajevstvo čebel.
Cena vezani knjigi 80 vin.

Trgovske račune

Knjižnica Učiteljskega konvikta: **Jutka Mišjakovega**
zbrani spisi I. II. in III. zvezek. Cena à 1-50 K. —
Rape: Mladini. Cena 1-50 K. — Gangl: Zbrani spisi.
I. in II. zvezek. Cena 1-50 K.

Adamič: Slava Cesarju! Spevigrada za
mladino. Cena 3 K. — Besedilo k
Adamičevi spevigradi. Cena 10 vin.

Žirovnikove na-
rodne pesmi. I.
in II. zvezek.
Cena à 20 vin.

Bretl: Kako si o-
hranimo zobe.
Cena 20 vin.

Vse predpisane in
potrebne šolske
tiskovine.

Razni napisi na
lepenkah za
šole.

Novo! Popravljal-
na znamenja na
tabelah.

Tabela o pravil-
nem mešanju
umetnih gnojil.

Vse tiskovine za
knjižnice.

Uradne tiskovine
za zupanstva.

Vse najnovejšo t-
iskovine za o-
brtno - nadalje-
valne šole.

Stereotipija

Litografija

Muzikalije

Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš,
Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik,
Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.